

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Shifting lenses

Multiperspectivity and narratives of the Dutch past in secondary history education

Kropman, M.C.M.

Publication date

2021

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Kropman, M. C. M. (2021). *Shifting lenses: Multiperspectivity and narratives of the Dutch past in secondary history education*.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Appendices

APPENDIX A¹

Student number: _____

1. Date of Birth: _____

2. Gender: _____

3. Country of Birth: _____

4. Place of Birth: _____

5. Parents' / Guardians' place and country of birth (leave blank if not known):

a. Mother: _____

b. Father: _____

6. Were your grandparents born in the Netherlands?

a. Mother's parents: YES | NO | DON'T KNOW (circle one)

b. Father's parents: YES | NO | DON'T KNOW (circle one)

7. Have you lived in the Netherlands all your life? YES | NO (circle one)

8. If NO, what year did you move to The Netherlands? Year: _____

---

¹ Adapted from Peck, 2009.

9. How often do you see relatives other than your mother, father, (or guardians), sisters and brothers?

- Everyday
- One or more times a week
- One or more times a month
- One or more times a year
- Very rarely or never

10. Are you a Dutch citizen? YES | NO (circle one)

11. If YES, how many years have you been a Dutch citizen?

All my life | OR ___ (years)

12. When was the last time that you followed lessons in history? Year: ___

13. At what level? (Circle one): vmbo | havo | vwo | other: ___

14. Did you participate in a national history exam? Yes | No (circle one)

15. If yes, in which year: ___

16. What was the name of the school where you followed your last lessons in history?

17. What languages do you speak at home?

- a. Dutch :
- b. Other (please specify): _____

18. Of the languages you checked above, which one do you use most often?

- a. At school: _____
- b. At home: _____

19. To which associations or organizations do you belong? (sports, music,

theatre, politics etc.)

20. Do you consider yourself to be a member of a religious group?

YES | NO (circle one)

21. If YES, please indicate the religious group? ____ _

We would now like to ask you about your ethnic ancestry, heritage, or background.

These questions refer to the ethnic or cultural origins of your ancestors, including ancestors from both sides of your family. An ancestor is someone from whom you have descended and is usually more distant than a grandparent. Ethnic or cultural ancestry refers to your "roots" or cultural background and should not be confused with citizenship or nationality.

22. What were the ethnic or cultural origins of your ancestors?

We would now like you to think about your own identity in ethnic, cultural, and/ or national terms. This identity may be the same as that of your parents, grandparents, or ancestors, or it may be different. Your ethnic, cultural, and/or national identity is the ethnic, cultural, and/or national group or groups to which you feel you belong.

23. Using the information you provided so far, as well as any other personal information that will help you, please write a paragraph describing your ethnic, cultural, and/or national identity. It is possible that you could describe yourself as having more than one type of (cultural, ethnic, or national) identity.

There are no wrong answers.

Describe yourself the way that makes the most sense to you.

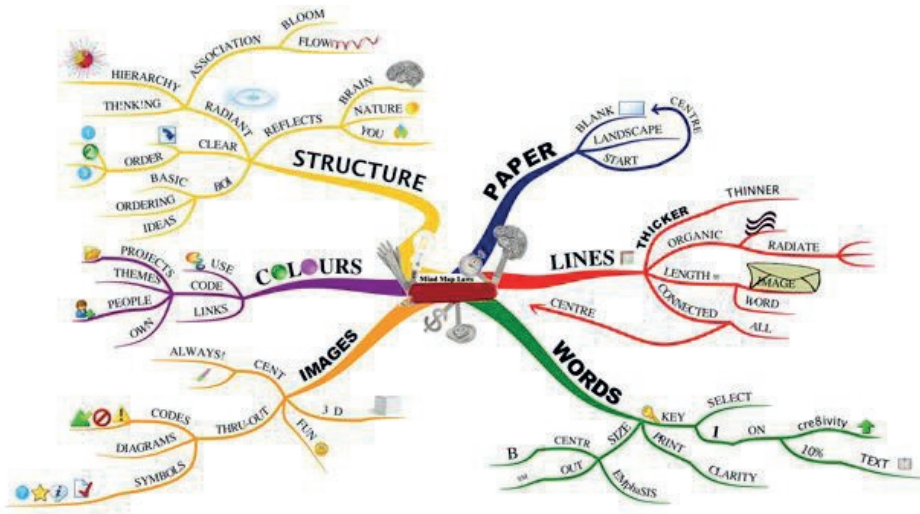
(You may use the back of this sheet if you need more room.)

Thank you very much for you answers! All information will be kept confidential.

APPENDIX B

Make a mindmap of the History of the Netherlands after 1500. A mindmap is representation of your associations with a concept or development. Below you see two examples of a mindmap.

1

---

¹ Retrieved from http://www.tonybuzan.com/images/laws_mindmap.jpg, 23 Feb. 2013

APPENDIX C

Results of the Content Analyses of the Four History Textbooks at the Sentence Level

Category	Subcategory	<i>GW</i> , <i>N</i> = 159		<i>MeMo</i> , <i>N</i> = 53		<i>Historia</i> , <i>N</i> = 35		<i>Storia</i> , <i>N</i> = 155	
Historical agency	Individual	84	53%	23	43%	8	23%	17	11%
	Nation	3	2%	2	4%	1	3%	8	5%
	Collectivity	22	14%	9	17%	7	20%	41	26%
	Corporate body	11	7%	3	6%	7	20%	34	22%
	No agency	39	25%	16	30%	12	34%	17	11%
	Total		159	100%	53	100%	35	100%	155
Date	Vague	28	18%	5	9%	3	9%	14	9%
	Specific	39	25%	8	15%	7	20%	28	18%
	No date	92	58%	40	75%	25	71%	113	73%
	Total		159	100%	53	100%	35	100%	155
Historical event	Event or development period	122	77%	40	75%	28	80%	131	85%
	Causal	23	14%	6	11%	7	20%	22	14%
	No event	14	9%	7	13%	0	0%	1	1%
	Total		159	100%	53	100%	35	35%	155
Geographical scale	Europe	20	13%	7	13%	2	6%	20	13%
	“Netherlands”	92	58%	37	70%	8	23%	51	33%
	No scale	47	30%	9	17%	25	71%	84	54%
	Total		159	100%	53	100%	35	100%	155

Category	Subcategory	<i>GW</i> , N = 159		<i>MeMo</i> , N = 53		<i>Historia</i> , N = 35		<i>Storia</i> , N = 155	
Dimension	Culture	13	8%	0	0%	0	0%	2	1%
	Socioeconomic	2	1%	0	0%	2	6%	18	12%
	Military/political	103	65%	39	74%	31	89%	114	74%
	Religious	9	6%	3	6%	0	0%	5	3%
	General	32	20%	11	21%	2	6%	16	10%
	Total		159	100%	53	100%	35	100%	155
Metaphor	Metaphor*	101	64%	42	79%	30	86%	100	65%
	Metaphor related to topic	61	38%	32	60%	23	66%	84	54%
	No metaphor	58	36%	11	21%	5	14%	55	35%
	Total		159	100%	53	100%	35	100%	155

* Including sentences with topic-related metaphors

APPENDIX D

TEXT HP (TRANSLATED FROM THE DUTCH ORIGINAL) PHILIP II AND THE LOW COUNTRIES

Philip II ruled a great empire beginning in 1555. He was sovereign of the Low Countries, lord of Castile and Aragon, Naples, Mexico and Peru. In his biography of Philip II, Geoffrey Parker describes how Philip II governed his empire from the Escorial, his palace outside Madrid. The Escorial was built as a cloister. Even Philip's bedroom had a view of the main altar of the palace church. The Catholic altar inspired him to exercise his power and solve the two main problems inside his immense empire. First, he faced an enormous money deficit and second, he faced political disturbances. The wars of his father Charles V against the French, the pope, the German lords and the Duke of Gelre in the Low Countries brought the empire dangerously close to the bottom of its treasury. Trade and industry suffered severely from the many wars. Epidemics took many victims. Crop failures caused rising food prices. Thus, increasing taxes to solve the money deficit quickly spurred political and social disturbances.

The Turks and Philip II

Historians have pointed out that the greatest problems for Philip arose from outside his empire. Geoffrey Parker argued that the power of Philip was threatened by the Turks in the region surrounding the Mediterranean Sea. Philip needed all his troops and ships to withstand the Turkish threat. Moreover, news of his empire sometimes took days or weeks to reach him in Madrid. In addition, Philip wanted to make all important decisions by himself in his empire. This policy resulted in a thorough centralization of government. The movement of troops from one end of his empire to the other took a great deal of time. The money deficit, the Turkish threat, slow communication and restricted military means made it difficult for Philip to act decisively when troubles arose elsewhere in his empire.

Crisis in the Low Countries

It was bad timing when a crisis developed in the Low Countries and resulted in a prolonged state of civil war. This crisis had several causes. First, Lutheran and above all Calvinist religious ideas were widely spread. Philip's father Charles V had acted severely against these ideas. However, local governors increasingly took a lenient position towards the adherents to these religions. The harsh way in which Philip acted against these – in his eyes – heretics, which invited trouble. Second, the inhabitants of the Low Countries all agreed on one subject, namely, that the provinces should mind their own business. Topics that concerned all provinces should be taken care of by the nobles who had been doing so for a long time and not by officials appointed by Philip. Although none of these noblemen were Calvinists, they still felt irritated by Philip's style of government. Philip wanted to continue the persecution of the heretics and did not want to concede. The situation grew worse when it became apparent that the nobility called for mitigation of the measures against the heresy. When members of the high nobility, among them William of Orange, also refused to obey the orders of the King, Margret of Parma – the deputy of Philip in the Low Countries – could do nothing other than to agree with the demands of the noblemen. This agreement opened the floodgates.

Iconoclasm

During the early summer, sermons took place everywhere in the open field, whereupon in Western Flanders on the 10th of August 1566, all statues in the Catholic churches were smashed to smithereens. The Iconoclasm was a fact. A complete revolt against the King seemed to be set in motion. Now, Philip decided to intervene by force. Compared to previous years, the situation had improved for Philip. The Turks had withdrawn their Mediterranean fleet, the sultan had died whereby insurgencies occurred throughout the Turkish empire, and above all, a treasure fleet from America had arrived in Spain, which replenished the treasure box. Philip II could now focus on the situation in the Low Countries. He himself stayed in Spain, but he sent his most valued commander in chief with an army ten thousand men strong from Italy to the Low Countries.

Dog eat dog. Alva and Orange

Thus, the Duke d'Alba arrived in Bruxelles in the early Spring of 1567 to set the house in order. Alva immediately took strong measures against all who were under suspicion of rebellion or heresy. Over one thousand Protestant believers were sentenced to death, another ample 10,000 banished. The most important leaders, such as William of Orange, retreated to Germany. A prolonged struggle for power in the Low Countries followed. It became a civil war between supporters of William of Orange and the troops of Philip. To peasants and commoners, it was not always clear which side deserved their support. To Philip, it was one battle of many for the sake of the Holy Roman creed. To William of Orange and his supporters, it was a struggle for the sake of their belief, but certainly also to be allowed to mind their own business in the Low Countries.

Poor People

Meanwhile, the population suffered from all military operations. The historian Van Nierop wrote that one day, the locals were sieged by Spanish troops, another day they had to give quarters to the soldiers under command of William of Orange. What were they to think of those areas that became inundated to prevent Spanish troops from invading Leiden? Or of the soldiers of Orange who lived off the country and plundered the farmers? Soldiers from both sides had to wait and see whether they were paid their wages.

The Spaniards chased away from Utrecht

When Philip II was again in financial trouble and his troops did not receive their wages for over two and a half years, they mutinied and plundered Antwerp. Philip was not able to prevent the provinces under the leadership of William of Orange from uniting against Philip's troops. The provinces concluded the Pacification of Ghendt, a treaty by which the Spanish troops would leave the Low Countries. That departure was not achieved easily, as may be seen from the events in Utrecht. For a long time, Utrecht was on the side of the Spaniards. Spanish mercenaries

helped these feelings to continue. They refused to leave the city with their wives and children after the Pacification of Ghendt. This refusal greatly annoyed the townsmen of Utrecht, who had already paid for three years of maintenance of the mercenaries. The mercenaries took refuge inside the castle of the town of Vredenburg and even aimed their guns at the town and fired at townsmen of Utrecht. An exchange of shots took place. Ultimately, the mercenaries and their families left the town.

With mop and pickaxe

The Spaniards had just left, and disagreement arose in the town. Some members were afraid that the castle would be occupied soon enough by foreign mercenaries. Citizens wanted to demolish the castle as soon as possible, while members of the States of Utrecht hesitated to take this action. Historian Els Kloek described the role of the Utrecht's woman Catrijn (Trijn) Leemput in these events. On the 2nd of May 1577, the Utrecht townspeople under the guidance of Catrijn van Leemput decided to demolish the castle by themselves. Catrijn led a group of women under a banner picturing a mop. She was the first person who started to break stones from the borough. Soon, other citizens followed, and the walls were ground with axes, hammers and pickaxes. By this feat, Utrecht came definitively into the hands of the supporters of Orange.

Act of Abjuration

Ultimately, the resistance of war-tired citizens such as Catrijn and fanatic Calvinists under the leadership of William of Orange resulted in the proclamation of the Act of Abjuration by which the Low Countries declared themselves independent. Of course, the support of mighty allies such as the English Queen Elisabeth and the Turkish sultan Selim II was also helpful in this development. The conflict dragged on until 1648, when the Spanish King also acknowledged the independence of the Low Countries.

TEXT HP IN DUTCH

FILIPS II EN DE LAGE LANDEN

Filips II heerste over een groot rijk vanaf 1555. Hij was heer der Nederlanden, vorst van Castilië en Aragon, Napels, Mexico en Peru. In zijn biografie over Filips II beschrijft Geoffrey Parker hoe Filips II zijn rijk bestuurde vanuit het Escorial, zijn paleis buiten Madrid. Het Escorial was gebouwd als een klooster. Zelfs Filips' slaapkamer was zo gelegen dat hij zicht had op het hoofdaltaar van de paleiskerk. Het katholieke altaar inspireerde hem bij het uitoefenen van zijn macht en het oplossen van de twee grote problemen binnen zijn immense rijk. Hij kampte ten eerste permanent met enorm geldgebrek en ten tweede met politieke onrust. De oorlogen van zijn vader Karel V tegen de Fransen, de paus, Duitse vorsten en de hertog van Gelre in de Nederlanden hadden de bodem van de schatkist akelig dicht bij gebracht. Handel en industrie hadden ernstig te lijden onder de vele oorlogen. Epidemieën maakten veel slachtoffers. Misogsten zorgden voor stijgende voedselprijzen. Dit maakte dat belastingverhoging om het geldgebrek op te heffen al snel leidde tot politieke en sociale onrust.

De Turken en Filips II

Historici hebben er op gewezen dat de grootste problemen voor Filips van buiten zijn rijk kwamen. Zo betoogt Geoffrey Parker dat de Turken de macht van Filips bedreigden in het gebied rond de Middellandse Zee. Filips had al zijn schepen en troepen nodig om de Turkse dreiging te weerstaan. Daarbij kwam dat nieuws uit zijn rijk er soms dagen of weken over deed om hem in Madrid te bereiken. Filips wilde bovendien zelf alle belangrijke beslissingen nemen in zijn rijk. Dat betekende dus een vergaande centralisatie van het bestuur. Het verplaatsen van troepen van de ene kant van zijn rijk naar de andere kant nam heel veel tijd in beslag. Gebrek aan geld, de Turkse dreiging, trage berichtgeving, moeizame besluitvorming en beperkte militaire middelen maakten het Filips dus moeilijk om slagvaardig op te treden bij het ontstaan van onrust elders in zijn rijk.

Crisis in de Nederlanden

Het kwam dan ook slecht uit dat in de Nederlanden een ernstige crisis ontstond die uitmondde in een langdurige burgeroorlog. Die crisis had verschillende oorzaken. Ten eerste waren Lutherse en vooral Calvinistische godsdienstige ideeën wijd verspreid. Filips' vader, Karel V, was daartegen streng opgetreden. Maar plaatselijke bestuurders stelden zich steeds toegeeflijker op tegenover deze aanhangers van deze religies. Dat Filips hard optrad tegen deze, in zijn ogen, ketters was vragen om moeilijkheden. In de tweede plaats waren de inwoners van de Nederlanden het over één ding eens, namelijk dat de gewesten hun zaken zelf konden regelen. Zaken die alle gewesten aangingen zouden moeten worden geregeld door de edelen die dit al van oudsher deden en niet door ambtenaren die door Filips werden aangesteld. Ook al was geen van de edelen calvinist, toch ergerden zij zich aan Filips' regeerstijl. Filips wilde de ketters blijven vervolgen en wilde niet toegeven. De situatie verergerde toen bleek dat de adel opriep tot verzachting van de maatregelen tegen de ketterij. Toen ook nog leden van de hoge adel onder wie Willem van Oranje, weigerden de bevelen van de koning uit te voeren, kon Filips' plaatsvervanger in de Nederlanden Margaretha van Parma niets anders meer doen dan akkoord gaan met de eisen van de edellieden. Daarmee was het hek van de dam.

Beeldenstorm

In vroege de zomer werden overal in de openlucht calvinistische preken gehouden, waarop op 10 augustus 1566 in West Vlaanderen in de katholieke kerken alle beelden kapot geslagen werden. De *Beeldenstorm* was een feit. Een totale opstand tegen de koning leek op gang te komen. Filips besloot nu met geweld in te grijpen. In vergelijking met de jaren daarvoor was de situatie voor Filips gunstiger geworden. De Turken hadden hun vloot teruggetrokken uit de Middellandse Zee, de sultan was gestorven waardoor er in het Turkse rijk opstanden ontstonden en bovendien was er een zilvervloot uit Amerika in Spanje aangekomen die de schatkist vulde. Filips II kon zich nu vooral richten op de Lage Landen. Zelf bleef hij in Spanje, maar hij stuurde zijn beste bevelhebber met een leger van tienduizend man vanuit Italië naar de Nederlanden.

Hard tegen hard. Alva en Oranje

En zo arriveerde de hertog van Alva in het voorjaar van 1567 in Brussel om orde op zaken te stellen. Alva nam direct krachtige maatregelen tegen allen die verdacht werden van opstandigheid of ketterij. Ruim duizend protestantse gelovigen werden ter dood veroordeeld, nog eens ruim 10.000 verbannen. De belangrijkste leiders, zoals Willem van Oranje, weken uit naar Duitsland. Een langdurige strijd om de macht in de Nederlanden ontstond. Het werd een burgeroorlog waarin de volgelingen van Willem van Oranje de strijd aanbonden met de troepen van Filips. Voor boeren en stedelingen was lang niet altijd duidelijk welke partij hun steun verdiende. Voor Filips was de strijd één van de vele die hij voerde omwille van het katholieke geloof, terwijl Willem van Oranje en zijn volgelingen de strijd voerden omwille van het geloof, maar zeker ook om eigen baas te kunnen zijn in de Lage Landen.

Arm volk

Intussen had de bevolking veel te lijden van alle militaire operaties. Historicus Van Nierop beschrijft dat de bevolking nu eens werd belegerd door de Spaanse troepen, dan weer moest de bevolking inkwartiering toestaan van soldaten die onder bevel stonden van Willem van Oranje. En wat te denken van de gebieden die onder water werden gezet om zo te voorkomen dat Spaanse troepen bijvoorbeeld Leiden konden innemen? Of van de soldaten van Oranje die leefden van het land en de boeren plunderden? Soldaten aan beide kanten moesten maar afwachten of zij hun soldij zouden krijgen.

De Spanjaarden verjaagd uit Utrecht

Toen dan ook in 1575 Filips II wederom in de financiële problemen kwam en zijn troepen al tweeënhalf jaar geen soldij hadden ontvangen, sloegen zij aan het muiten en plunderden Antwerpen. Filips kon niet voorkomen dat de gewesten onder aanvoering van Willem van Oranje zich verenigden tegen Filips' troepen. De gewesten sloten de *Pacificatie van Gent*, een verdrag waarbij de Spaanse troepen de Nederlanden zouden verlaten. Dat vertrek ging niet vanzelf, zoals blijkt uit de gebeurtenissen in Utrecht. Utrecht was lange tijd Spaansgezind geweest. Spaanse

huurlingen hielpen om deze gezindheid in stand te houden. Zij weigerden met hun vrouwen en kinderen na de Pacificatie van Gent de stad te verlaten. Dit tot grote ergernis van de Utrechtenaren die al drie jaar lang de huurlingen onderhielden. De huurlingen hadden zich verschanst in het stadskasteel de *Vredenburg* en richtten zelfs hun kanonnen op de stad en namen de Utrechtenaren onder vuur. Over en weer werd er geschoten. Uiteindelijk verlieten de huurlingen en hun gezinnen de stad.

Met ragebol en pikhouweel

De Spanjaarden waren net weg of er ontstond onenigheid in de stad. Sommigen waren bang dat het kasteel weer snel door buitenlandse huurlingen bezet zou worden. De burgers wilden het kasteel zo snel mogelijk slopen, terwijl de leden van de Staten van Utrecht daar nog over aarzelden. Historica Els Kloek beschrijft de rol van de Utrechtse Catrijn (Trijn) Leemput hierbij. Op 2 mei 1577 besloten de Utrechters, onder leiding van Catrijn van Leemput, om het kasteel dan maar zelf te slopen. Catrijn voerde een groep vrouwen aan met een ragebol als vaandel. Als eerste begon zij stenen uit de burcht te wrikken. Als spoedig volgden andere burgers en werden de muren met bijlen, hamers en houwelen met de grond gelijk gemaakt. Hierdoor kwam Utrecht definitief in handen van de aanhangers van Oranje.

Plakkaat van Verlatinghe

Uiteindelijk leidde het verzet van oorlogsmoede burgers zoals Catrijn van Leemput en van de geloofsfanatieke Calvinisten onder leiding van Willem van Oranje tot het opstellen van het *Plakkaat van Verlatinghe* in 1581 waarmee de Nederlanden zich eenzijdig onafhankelijk verklaarde. Het hebben van machtige bondgenoten zoals de Engelse koningin Elisabeth en de Turkse sultan Selim II, hielp daarbij natuurlijk ook. Het conflict sleepte zich uiteindelijk voort tot 1648, wanneer ook de Spaanse koning de onafhankelijkheid van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden erkende.

TEXT LP (TRANSLATED FROM THE DUTCH ORIGINAL) THE KING AND THE PRINCE. KING PHILIP II AND WILLIAM OF ORANGE

On the 10th of July, William of Orange died as a result of an attack by a spy in Spanish service, Balthasar Gerards. William would just have said, “Lord Almighty have mercy on my soul and my poor People.” With his death, the life of a man who was the indisputable leader of the battle of the Calvinists in the Low Countries against the Spanish Catholic overlords ended. Soon, he was regarded as “the father of the fatherland.”

William of Orange inherited a great fortune and the noble title of Prince of Orange when he was very young (1544). He was raised in a family that centered around Lutheran beliefs in matters of religion. However, he spent most of the time at the Catholic court of Charles V in Bruxelles during his youth. In those years, William became the loyal supporter of the emperor. Charles V pursued centralizing governmental institutions, imposing regular taxation and eradicating any form of deviation from the Catholic faith. After a long period of strife, this question of faith ended in an understanding whereby the ruler of a region determined what his underlings might believe. The subjects of a Catholic sovereign were compulsorily Catholic; those of a Protestant sovereign were compulsorily Protestant. In the Low Countries, this understanding meant that any form of Protestantism was forbidden. Just participating in an open-air rally where there was preaching against the pope or the Holy Roman church could give cause for arrest and trial for heresy.

Beggars

Philip II continued the rule of his father Charles V. He pushed through the centralization of the governmental institutions at the cost of the jurisdiction of the nobility in matters of government. In addition, he demanded that the heresy of Calvinism be eradicated. Consequently, on New Year’s Eve, 1564, William of Orange gave a speech on the poor state of the country. Harshly, he raised two questions. First, he demanded that foreigners be expelled from the government of the Low Countries. Second, he distanced himself from religious persecution and said,

“Although I am of Roman faith, I cannot condone that sovereigns wish to reign over the conscience of their subjects.” This was the moment of the split between Philip II and William of Orange, a rift that could not be repaired and gradually became wider.

Radical Calvinists had returned from exile to the Low Countries early in the summer of 1566. Meanwhile, the lower nobility filed a request with Regent Margret of Parma (the highest representative of Philip II in the Low Countries) to mitigate the persecution of the heretics. This request was denied, and the noblemen were mockingly called Gueux, French for beggars. Soon, the adversaries of Philip II used this term as an honorific title, ‘geuzen’. When members of the high nobility, among them William of Orange, refused to obey the orders of the King, Margret of Parma could do nothing other than agree to the demands of the noblemen, and the persecution of the Protestants became less vigorous.

Iconoclasm

After a series of radical sermons in the open field, a storm of iconoclasm broke out in Steenvoorde (Flanders) on the 10th of August, 1566. This opened the floodgates. Margret could not do otherwise than comply with the demands of the iconoclasts, and little by little there was peace again. William himself helped to restore the peace. He placed three iconoclasts on trial in Antwerp, but at the same time, he allowed Calvinist worship. Therefore, to him, it was freedom of religious worship, not of disorder.

Nevertheless, Margret was of the opinion that she had conceded to the Calvinists under duress. As soon as she could, she acted with force against the heretics in spring 1567. She demanded an oath of fealty to King Philip II from the high nobility (including William of Orange). William of Orange refused and foresaw this demand was an attempt by the King to condemn him as the leader of the troubles. William of Orange deemed it better safe than sorry and fled to Germany. With that, Philip seemed to be in control again in the Low Countries. The moderate policies of William had failed, although he was still of the opinion that Protestants and Catholics could live in peace together. Philip sent the

Duke d'Alba to make short work of the Calvinist heresies. Over one thousand Protestant believers were sentenced to death, another ample 10,000 banished. In addition, Alba tried to raise taxes to be able to pay his troops. It might be that the peace was restored, but underground, the resistance was brewing.

William, Prince of Orange

Until that moment, William had been the leader of a small group of high noblemen who kept a keen eye on their traditional liberties. By now, he had increasingly become a campaigner for religious forbearance and political independence. In his capacity as Prince of Orange, he had gained an international standing as a diplomat who negotiated with European sovereigns on an equal footing. At the same time, he gained much devotion among his peasant and commoner supporters, and he took into account that the great majority of the population was Catholic. When he heard from his spies that Philip found that Margret was too soft and that he had sent his most important commander in chief d'Alba with a Spanish army ten thousand men strong to the Low Countries, he decided to engage in armed combat with Philip. William of Orange had the right to raise troops and to sign letters of marque on his own behalf as a Prince of Orange. With such letters, a sea captain and his crew had the right to attack enemy vessels. In the following years, these privateers proved especially successful, more so than the mercenaries hired by William of Orange.

Sea Beggars in Den Briel

In this manner, these privateers, or "Sea Beggars" as they have been called, could control Den Briel at the Maas. They therefore controlled the waterways of Holland. When this situation became known, Calvinists seized power in several towns of Holland and Zeeland, such as Leiden and Alkmaar. Soon afterward, William of Orange was accepted as their stadtholder by the provinces of Holland, Zeeland and Utrecht. Stadtholder means deputy of the King, in this case of Philip. A harsh

battle for every town in these provinces ensued. Step by step, the abyss between William and Philip grew wider. Even when it was agreed in the Pacification of Ghendt (1576) that the Spanish troops would leave the country, the negotiated freedom of religion again raised new problems and conflict. The Calvinists also gained freedom of religion in the regions where they were not in power. However, they were not willing to allow freedom of religion to the Catholics in Holland and Zealand. Opposing this position, Philip stood his ground on restoration of the authority of the Holy Roman church. In short, the problems continued.

Act of Abjuration

During the following years, the antagonism between Philip and William steadily increased, and the battle over the Low Countries was prosecuted by any means. Philip decided to ban the prince, placing a price on his head and accusing him of being an adulterer, drunkard, atheist and above all someone who was only chasing his own ambitions. William defended himself and called the King every name under the sun. Ultimately, the conflict resulted in a definitive breakup when in 1581, the Act of Abjuration was accepted whereby the Low Countries declared independence from Philip. Nevertheless, the battle over the Low Countries dragged on until in 1648, the Spanish King acknowledged the independence of the Low Countries.

TEXT LP IN DUTCH

DE KONING EN DE PRINS. FILIPS II EN WILLEM VAN ORANJE

Op 10 juli 1584 stierf Willem van Oranje als gevolg van de aanslag op zijn leven door een spion in Spaanse dienst, Balthasar Gerards. Willem zou nog hebben kunnen zeggen *Here God wees mijn ziel en mijn arme Volk genadig*. En daarmee kwam er een einde aan het leven van de man die de onbetwiste leider was in de strijd van de Calvinisten in de Nederlanden tegen de Spaanse, katholieke overheersers. Al snel werd hij gezien als *Vader des Vaderlands*.

Willem van Oranje erfde op jonge leeftijd een groot fortuin en de adellijke titel van Prins van Oranje (1544). Hij groeide op in een gezin waar de Lutherse opvattingen in het geloof centraal stonden. Maar de grootste tijd van zijn jeugd bracht hij door aan het katholieke hof van Karel V in Brussel. In die jaren stelde Willem zich op als loyale steunpilaar van de keizer. Karel V streefde naar centralisatie van het bestuur en geregelde belastingheffing en het uitbannen van elke vorm van afwijking van het katholieke geloof. Die geloofskwestie was na lange strijd uitgemond in een compromis waarbij de heerser van een gebied bepaalde wat de onderdanen voor geloof mochten aanhangen. De onderdanen van een katholieke vorst waren verplicht katholiek, die van een protestantse vorst verplicht protestants. Voor de Nederlanden betekende dit dat elke vorm van protestantisme verboden was. Alleen al het deelnemen aan een openlucht bijeenkomst waar tegen de paus en de rooms katholieke kerk werd gepreekt, kon leiden tot arrestatie en berechting wegens ketterij.

Geuzen

Filips II zette het beleid van zijn vader Karel V voort. Hij zette de centralisatie van het bestuur door waardoor de adel minder te zeggen kreeg in het bestuur. Bovendien eiste hij dat de ketterij van het Calvinisme bestreden werd. Dat leidde ertoe dat Willem van Oranje op Oudejaarsnacht 1564 een redevoering hield over de slechte toestand waarin het land verkeerde. Hij stelde twee zaken scherp aan de orde. Ten

eerste eiste hij dat vreemdelingen geweerd werden uit het bestuur van de Lage Landen. Ten tweede nam hij afstand van geloofsvervolging en zei: “Hoewel goed katholiek, kan ik niet goedkeuren dat vorsten wensen te heersen over het geweten van hun onderdanen.” Dit was het moment waarop Filips II en Willem van Oranje uit elkaar gingen, een breuk die niet meer hersteld kon worden en allengs steeds dieper werd.

Radicale calvinisten waren in de vroege zomer van 1566 uit ballingschap teruggekeerd naar de Lage Landen. De lagere adel had intussen een verzoek ingediend bij landvoogdes Margaretha van Parma (de hoogste vertegenwoordigster van Filips II in de Lage Landen) om de bestrijding van de ketters te matigen. Dit verzoek werd niet ingewilligd en de edellieden werden smalend *Gueux* genoemd, Frans voor bedelaars. Al snel werd deze naam door de tegenstanders van Filips gebruikt als een erenaam ‘*geuzen*’. Toen ook nog leden van de hoge adel, onder wie Willem van Oranje, weigerden de bevelen van de koning uit te voeren, kon Margaretha van Parma niets anders meer doen dan akkoord te gaan met de eisen van de edellieden en werd er minder hard opgetreden tegen de protestanten.

Beeldenstorm

Na een reeks van radicale preken in de open lucht brak op 10 augustus 1566 in Steenvoorde (Vlaanderen) de *Beeldenstorm* los. Het hek was van de dam. Margaretha kon nu niets anders doen dan de eisen van de beeldenstormers in te willigen en langzamerhand keerde de rust weer terug. Willem hielp zelf mee de rust te herstellen. Hij liet drie beeldenstormers in Antwerpen terecht te stellen, maar tegelijk stond hij de eredienst van de Calvinisten toe. Voor hem dus wel vrijheid van godsdienstuitoefening, maar geen wanorde.

Toch vond Margaretha dat zij onder dwang aan de Calvinisten had moeten toegeven. Zodra het enigszins mogelijk was, trad ze in het voorjaar van 1567 met kracht op tegen de ketters. Van de hoge adel (ook van Willem) eiste zij een eed van trouw aan koning Filips. Willem van Oranje weigerde en voorzag daarin een poging van de koning om hem als leider van de onrust te kunnen veroordelen. Willem van Oranje nam het zekere voor het onzekere en vluchtte naar Duitsland. Daarmee leek Filips de Lage Landen weer onder controle te hebben gebracht. De gematigde politiek van Willem had gefaald, ook al meende hij nog steeds dat

katholieken en protestanten naast elkaar konden leven. Filips stuurde de hertog van Alva om korte metten te maken met de calvinistische ketterijen. Ruim duizend protestantse gelovigen werden ter dood veroordeeld, nog eens ruim 10.000 verbannen. Bovendien probeerde Alva de belastingen te verhogen om zo zijn troepen te kunnen blijven betalen. De rust was misschien wel weergekeerd, maar onder de oppervlakte broeide het verzet.

Willem, prins van Oranje

Willem was tot dan toe de leider geweest van een kleine groep van hoge edellieden die vooral hun traditionele vrijheden goed in de gaten hielden. Nu werd hij meer en meer de pleitbezorger van religieuze verdraagzaamheid en politieke onafhankelijkheid. Als prins van Oranje had hij een internationale reputatie verworven als diplomaat die met Europese vorsten op voet van gelijkheid onderhandelde. Tegelijk riep hij ook bij zijn aanhangers onder de boeren en burgers veel toewijding op, waarbij hij er rekening mee hield dat het overgrote deel van de bevolking katholiek was. Pas toen hij van zijn spionnen hoorde dat Filips het optreden van Margaretha te slap vond en dat hij zijn belangrijkste bevelhebber Alva met een Spaans leger van tienduizend man naar de Nederlanden had gestuurd, besloot hij de gewapende strijd met Filips aan te gaan. Willem van Oranje had als prins van Orange het recht om troepen te werven en om kaperbrieven uit te geven. Dat laatste hield in dat met deze brieven een scheepskapitein en zijn bemanning het recht hadden om vijandelijke schepen aan te vallen. In de loop van de daarop volgende jaren bleken vooral deze kapers zeer succesvol, meer dan de huurlingen die Willem van Oranje in dienst nam.

Watergeuzen in Den Briel

Zo konden deze kapers of ‘watergeuzen’, zoals ze genoemd worden, zich meester maken van Den Briel aan de Maas. Daarmee controleerden zij de waterwegen van Holland. Op het bekend worden hiervan besloten de Calvinisten in verschillende Hollandse en Zeeuwse steden de macht over te nemen, zoals Leiden en Alkmaar. Al snel werd Willem van Oranje door de gewesten van Holland, Zeeland en Utrecht beschouwd als hun stadhouder. Stadhouder wil zo veel zeggen als plaatsvervanger van de

koning, in dit geval van Filips dus. Een harde strijd om elke stad in deze gewesten volgde. Stap voor stap werd de kloof tussen Willem en Filips groter. Zelfs als met de *Pacificatie van Gent* (1576) werd besloten dat de Spaanse troepen het land zouden verlaten, leidde de overeengekomen vrijheid van religie opnieuw tot problemen en conflict. De Calvinisten kregen vrijheid van godsdienst, ook in die gebieden waar zij niet aan de macht waren. Maar zij waren niet bereid godsdienstvrijheid toe te staan aan de katholieken in Holland en Zeeland. Hier tegenover staat dat Filips bleef vasthouden aan het herstel van het gezag van de katholieke kerk. Kortom, de problemen duurden voort.

Plakkaat van Verlatinghe

In de daarop volgende jaren werden de tegenstellingen tussen Filips en Willem alleen maar groter en de strijd om de Nederlanden werd met alle mogelijke middelen voortgezet. Filips besloot de prins in de ban te doen, zette een prijs op zijn hoofd en maakte hem uit voor overspelpleger, dronkaard, godloochenaar en vooral iemand die alleen zijn eigen ambities najaagt. Willem verdedigde zich en maakt de koning uit voor alles wat lelijk was. Uiteindelijk leidden de tegenstellingen in 1581 tot een definitieve breuk met de aanvaarding van het *Plakkaat van Verlatinghe*, waarin de Nederlanden zich onafhankelijk verklaarde van Filips. Toch sleepte de strijd om de Nederlanden zich nog voort, totdat in 1648 ook door de Spaanse koning de onafhankelijkheid van de Nederlanden werd erkend.

APPENDIX E

TEXT PROCESSING ASSIGNMENTS

Suppose, for history, you have to study the attached text about the beginning of the Revolt in the 16th century. You have promised some of your classmates that this time, you will make a good summary of the text. You want to get a good grade for history. You will briefly describe the core of the text, and you will make a poster based on this text.

You will proceed as follows:

1. Read the text carefully, and underline aspects that you think are important in the text.
2. What is the core of this text? Describe it in 100 to 200 words.
3. Make a poster for your classmates in which the core of the text becomes clear. You can keep the text there. You do not have to use any other information. On the poster, you may write and/or draw anything you think is important to understand the rebellion.
4. You have the whole lesson for this assignment.